

Matevž Hreščak

POROČILO IZ PETNJAKA 2020

Tudi v preteklem letu smo nadaljevali s kopanjem v Petnjaku. Skupno smo tam v letu 2020 izvedli 23 akcij. Meseca maja se nam je pri kopanju pridružil Jaka Jakofčič, član JD Sežana. Od takrat dalje so akcije, če je le bilo mogoče, potekale enkrat tedensko. Običajno smo se dobili na popoldanski »after šiht« akciji. Pogostost akcij je dala tudi primerne rezultate ...

Dne 30. 7. 2020 smo se iz navpičnega kopanja prekopali do vodoravnega, sedem metrov dolgega rova, po katerem je prihajal prepil. Že na naslednji akciji smo se odločili, da bomo novoodkriti rov uporabili za deponiranje materiala, kopali pa bomo naprej v globino. Tako je bil ta že v naslednjih nekaj akcijah zapolnjen z materialom. Dne 23. 9. 2020 smo se iz ozkega delovišča v Petnjaku ponovno plazili z nasmeški na obrazih in s pozitivnimi pričakovanji, saj smo se prekopali do lepo zakapane dvoranice, ki smo jo kasneje poimenovali Galerija kapnikov. V naslednjih petih akcijah smo nadaljevali s kopanjem naprej od omenjene dvoranice, ki nam je tudi vse bolj služila kot deponija za izkopani material. Sedaj si le stežka zasluži ime dvoranica, saj izgleda

le še kot rov z obilo deponiranega materiala. Prepil še vedno prihaja iz nižjih prostorov.

Naj omenim še akcijo dne 22. 10. 2020, ko je ekipa z Inštituta za raziskovanje krasa ZRC SAZU v Petnjaku namestila anemometer – merilec hitrosti premikanja zraka – in dva merilca temperature. Po tej akciji je drugi val epidemije koronavirusa ustavil vse aktivnosti v Petnjaku. Decembra sta se Franci Gabrovšek in Cyril Mayaud vrnila po meritve in žal ugotovila, da je merilec temperature, ki je bil nameščen v vhodni dvorani, nekdo odtujil, z njim pa so izginile tudi nekatere meritve. Anemometer je zajel meritve med 22. 10. 2020 in 29. 11. 2020, žal pa se je zaradi prazne baterije ugasnil štiri dni pred obilnimi padavinami, ki bi morebiti lahko podale kakšne zanimive podatke.

Rezultati enomesečnega monitoringa so pokazali, da je smer prepilja neprestano iz jame. To zanimivost jame smo seveda, na temelju večkratnih obiskov, opazili že prej. Nekaj opaznih sprememb hitrosti vetra v jami je povezanih z zunanjim vetrom v atmosferi – močnejši kot

je zunanji veter, z manjšo hitrostjo piha v jami. Za nadaljnje ugotovitve in pojasnila le-teh bo potrebno nadaljevati z meritvami.

Poleti me je speleobiolog Andrea Colla iz Trsta opozoril, da je bil v Petnjaku leta 1981 odkrit jamski hrošč *Anophthalmus spectabilis stygius* (Drioli, 1982), endemična podvrsta, ki do sedaj še ni bila odkrita v nobeni drugi jami. Gre za šest milimetrov dolgega hrošča, na videz podobnega rumeni mravlji. Po dvajsetih letih, to je leta 2001, je bil v Kačni jami najden hrošč iste vrste, ki pa je bil opisan kot ločena podvrsta, *Anophthalmus spectabilis vrhovci* (Bognolo, 2001). Teo Delić me je podučil, da je bilo do sedaj odkritih pet različnih podvrst vrste *Anophthalmus spectabilis*, ki so vse vezane na hidrološko prispevno območje reke Reke. Andrea mi je še povedal, da je hrošča v vhodni dvorani Petnjaka v večjem številu mogoče najti predvsem v spomladanskem času, po deževnem obdobju. Andrea meni, da je to lahko posledica umika hroščev iz nižjih predelov jame, ki bi lahko bili v tem času zapolnjeni z visokimi spomladanskimi vodami. Po drugi strani pa je sedanja nadmorska višina jame še vedno krepko nad gladino podzemne vode. Glede na to, da je bila v Kačni jami odkrita ločena podvrsta, Andrea dopušča možnost, da bi se lahko nekdanja morebitna povezava med Petnjakom in Kačno jamo v preteklosti prekinila. Posledica te prekinitve pa bi bil nastanek geografsko ločenih podvrst. Poudarjam, da je vse zgoraj zapisano o hrošču iz Petnjaka le zanimiva hipoteza, trenutno brez oprijemljivih dokazov.

V letu 2020 so se akcij v Petnjaku udeležili: Grega Sarka, Tjaša Vezovnik, Jurij Andjelič – Jeti, Cyril Mayaud, Franci Gabrovšek, Matt Covington, Jaka Jakofčič (JD Sežana), Branko Pipan (JD Sežana), Albert Ličan (JD Divača), Tomi Javor, Branko Hreščak, Jatun Risba in jaz (Matevž Hreščak). |

Novoodkrita dvoranica v Petnjaku, imenovana Galerija kapnikov. Foto: Jaka Jakofčič